

М. С. Габрель, Н. М. Попадинець

Структурні зміни в економіці регіонів у контексті європейського вибору України

Оцінено структурні зміни економіки регіонів у контексті підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (ЄС). Окреслено основні проблеми розвитку структури економіки регіонів і запропоновано шляхи успішного процесу імплементації положень даної Угоди, а саме структурна перебудова промисловості регіонів і модернізація виробництва на основі нових технологій, зміна пропорцій у видах економічної діяльності регіонів, формування оптимальної територіальної структури економіки, реструктуризація аграрного сектору економіки регіонів, збільшення внутрішньовиробничого попиту на продукцію інноваційно-інвестиційного походження в регіонах, збільшення частки інноваційної активності малих підприємств у регіонах, збільшення інвестиційної активності регіонів, зменшення регіональної диспропорційності інвестування тощо.

Ключові слова: структура економіки, регіональна структурна політика, промисловість, інвестиції, інновації, Угода про асоціацію між Україною та ЄС, євроінтеграційні процеси.

Розвиток економіки регіонів України характеризується динамічністю зовнішнього середовища, а також підвищенням ступеня його невизначеності. Основою вирішення багатьох проблем регіональних соціально-економічних систем є чітка антикризова структурна політика регіону. Водночас підписана Угода про асоціацію між Україною та ЄС слугує стратегічним орієнтиром для структурних реформ в економіці України. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та країнами-членами ЄС на принципах політичної асоціації та економічної інтеграції. З 1 січня 2016 р. у повну силу вступає в дію економічна частина Угоди. Таким чином, передбачена Угодою поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС суттєво наблизить економіку України до економічної системи Євросоюзу на основі взаємної лібералізації, передусім у напрямі збільшення руху товарів, капіталів і послуг, гармонізації підходів і принципів, на яких будуються галузеві політики регіонів і системи регулювання виробничо-комерційної діяльності.

Дослідженню питань структурних змін в економіці та її взаємозв'язку з економічним розвитком займається багато вітчизняних учених, зокрема: С. О. Біла, М. П. Бутко, З. С. Варналій, В. М. Геєць, М. О. Гусєва, П. Д. Дудкін, М. О. Кобзистий, В. І. Крючкова, Е. М. Лібанова, О. М. Луцків [1], М. В. Максимчук [2], А. Ф. Мельник, М. І. Мельник, Н. Я. Сірка, І. З. Сторонянська [3], Л. В. Шинкарук, С. Л. Шульц [4] та ін. Проте залишаються мало дослідженими питання формування структурних процесів в економіці регіонів у контексті європейського вибору України, а також немає комплексного стратегічного підходу з урахуванням сьогоденних реалій і перспектив їх розвитку.

Метою статті є дослідження та аналіз структурних змін в економіці регіонів України та окреслення засадничих елементів структурних перетворень у контексті підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом та успішної її імплементації.

Разом з тим успішний процес імплементації положень Угоди вимагатиме від України ґрунтовної роботи над формуванням сучасної структурної політики, яка має бути націлена на здійснення якісно нової трансформації секторів економіки кожного регіону. Отже, необхідна більш глибинна та системна праця щодо: налагодження співпраці з питань реалізації державної структурної політики; інтеграції секторів економіки України до базових секторальних програм ЄС; виробничо-технологічної кооперації промисловості України та країн-членів ЄС.

У цій Угоді особливу увагу приділено питанням економічного та галузевого співробітництва (Розділ V), що відображається у таких напрямках співпраці, як політика у сфері промисловості та підприємництва (Глава 10) та макроекономічне співробітництво (Глава 2). Отже, поглиблене співробітництво у цих сферах має покращити адміністративну структуру та нормативно-правову базу для українських і європейських суб'єктів господарювання в Україні та Євросоюзі. Це сприятиме інтеграції України до внутрішнього ринку країн-членів ЄС і єдиного нормативного простору у більшості секторів економіки. Відповідно до статей 379 і 373 зазначається, що сторони співпрацюють для [5]:

- створення кращих базових умов через обмін інформацією, у т. ч. передовим досвідом стосовно стратегій розвитку, сприяючи підвищенню конкурентоспроможності;
- спрощення та раціоналізації нормативно-правових актів і практики з окремим наголосом на обміні провідним досвідом з питань нормативно-правових методів;
- аналізу економічних питань, що становлять спільний інтерес, зокрема заходи економічної політики та інструменти для її імплементації, такі як методи економічного прогнозування та опрацювання документів стратегічної політики, задля посилення можливостей України у формуванні політики, яка відповідатиме принципам і практиці ЄС;
- сприяння розвитку інноваційної політики;
- сприяння розширенню контактів між приватними підприємствами України та ЄС і між цими підприємствами й органами влади України та ЄС;
- сприяння модернізації та реструктуризації окремих галузей промисловості України та країн-членів ЄС.

Враховуючи сьгоднішні українські економічні реалії від необґрунтованих банківських процесів до нестабільної політичної ситуації, засадничими елементами структурних перетворень в економіці регіонів, та адаптації їх до стандартів ЄС мають стати:

Структурна перебудова промисловості регіонів і модернізація виробництва на основі нових технологій. За період з 2010-2014 рр. відбулися суттєві зрушення у промисловості. На жаль, кризові явища лишень поглиблювалися, адже з 2012 р. прискорилося падіння промислового виробництва. Вагомим чинником втрати промислового потенціалу у найбільш промислово-інтенсивних регіонах є відкрита російська військова агресія, яка призвела до руйнування виробничих потужностей, знищення сировинно-матеріальних ресурсів, викрадення злочинними угрупованнями промислового обладнання високотехнологічних виробництв з подальшим вивозом до РФ. Разом з тим відбувається вимушений розрив виробничо-технологічних зв'язків між підприємствами Сходу, Півдня та рештою регіонів України. Ця кризова ситуація позначилась на темпах розвитку промисловості в Донецькій і Луганській областях, зокрема найбільше це позначилось на добувній промисловості. У 2014 р. її частка зменшилась відповідно на 22,5% та 8,4% щодо 2010 р.

Розглянувши структуру промисловості регіонів України в 2014 р., бачимо, що основне місце займає переробна промисловість, від 46,3% в Івано-Франківській області до 87,2% у Черкаській (табл. 1). Однак, попри це, у порівняно з 2010 р., майже в усіх регіонах спостерігається тенденція до зниження частки переробної промисловості. За цей же період тільки Волинська, Донецька, Житомирська, Кіровоградська, Тернопільська, Хмельницька, Черкаська та Чернівецька області зуміли зберегти зростаючу динаміку. До регіонів, які займають значну питому вагу у структурі добувної промисловості, (10% і більше відсотків) належать Дніпропетровська, Донецька, Житомирська, Івано-Франківська, Луганська, Полтавська, Сумська та Чернігівська області. Спеціалізованими регіонами з виробництва продуктів є Вінницька,

Таблиця 1

Структура промисловості регіонів України у 2014 р.

Регіони	Добувна промисловість	Переробна промисловість	Виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів	Текстильне виробництво, шкіри та інші матеріали	Виготовлення виробів з дерева, паперу та поліграфічна діяльність	Виробництво коксу та нафтоперероблення	Виробництво хімічних речовин і хімічної продукції	Виробництво основних фармацевтичних продуктів і фармацевтичних препаратів	Виробництво гумових і пластмасових виробів, інших неметалевої мінеральної продукції	Металургійне виробництво, виробництво готових металевих виробів, крім виробництва машин та устаткування	Машинобудування	Виробництво меблів, інших продукції, ремонт і устаткування	Постачання електричної, газу, пари та кондиціонованого повітря	Водопостачання, каналізація, пов'язані з відходами
Україна	10,7	63,4	20,8	0,8	3,1	3,4	3,6	1,0	4,6	16,9	7,2	2,1	24,6	1,3
Вінницька	2,1	74,5	56,2	0,5	3,4	0,0	4,9	0,7	2,7	3,0	2,4	0,7	22,6	0,9
Волинська	0,7	85,7	31,6	1,5	15,2	0,0	0,0	0,0	5,9	2,4	17,7	10,4	12,4	1,2
Дніпропетровська	25,7	59,4	7,8	0,3	1,4	1,6	4,3	0,0	4,0	35,3	3,2	1,6	12,7	2,2
Донецька	15,7	64,9	9,2	0,1	0,6	5,8	2,1	0,4	2,0	38,4	5,3	0,0	18,4	1,1
Житомирська	12,1	73,7	29,3	5,0	12,4	0,0	2,2	1,9	10,0	5,1	5,0	2,8	12,7	1,6
Закарпатська	1,6	81,1	10,0	6,2	5,7	0,0	8,7	0,0	2,0	1,1	40,8	6,6	15,7	1,6
Запорізька	3,1	73,2	9,1	0,2	0,5	4,3	1,7	0,2	2,4	35,4	15,9	3,3	22,8	0,8
Івано-Франківська	12,1	46,3	12,7	1,5	12,4	0,6	5,0	0,0	8,9	0,9	3,1	1,1	40,5	1,0
Київська	0,7	76,2	33,4	0,8	9,8	0,0	2,0	0,9	15,6	5,5	6,3	0,0	22,1	1,0
Кіровоградська	3,6	82,3	56,6	0,4	1,3	0,0	1,3	0,0	1,7	9,0	9,1	12,9	1,1	0,0
Луганська	10,2	70,4	1,2	0,3	4,9	0,0	9,4	0,0	0,7	36,2	10,2	0,8	17,6	1,8
Львівська	5,2	74,8	34,0	3,4	8,8	0,1	2,5	1,8	8,5	4,0	7,1	4,7	18,3	1,7
Миколаївська	0,8	65,3	28,1	1,4	1,3	0,0	0,3	0,0	4,2	14,0	12,2	3,7	32,5	1,5
Одеська	0,0	73,9	32,2	0,9	1,3	0,0	16,0	0,9	5,4	4,8	9,0	3,3	23,3	2,8
Полтавська	28,2	64,0	27,3	0,3	0,4	22,9	1,4	0,1	0,9	0,8	9,4	0,5	7,3	0,5
Рівненська	5,1	59,4	14,4	1,4	8,8	0,0	14,6	0,0	12,6	2,0	2,3	3,1	34,4	1,1
Сумська	26,1	61,1	20,9	0,9	1,2	0,0	10,5	0,7	2,1	5,5	15,6	0,0	12,1	0,7
Тернопільська	2,7	77,1	44,3	1,8	2,1	0,0	6,1	0,9	7,0	3,5	8,8	2,5	18,5	1,7
Харківська	6,7	73,4	31,7	1,2	3,7	3,7	1,4	2,3	6,9	3,3	16,0	3,3	18,1	1,7
Херсонська	0,4	71,5	40,1	0,2	8,4	0,0	1,4	0,3	8,2	4,3	7,3	1,3	25,4	2,6
Хмельницька	1,3	72,3	32,5	2,3	1,9	0,0	0,5	0,0	17,2	5,0	10,1	2,7	25,3	1,1
Черкаська	0,7	87,2	53,6	1,0	3,4	0,0	17,0	0,0	2,7	1,0	3,5	1,5	11,2	0,9
Чернівецька	0,6	57,5	23,0	6,0	4,4	0,0	0,7	0,0	10,6	2,4	7,5	3,4	39,6	2,3
Чернігівська	10,0	74,9	50,7	2,5	10,5	2,9	0,8	0,0	1,7	1,1	3,7	0,9	13,9	1,3
м. Київ	2,0	38,0	18,7	0,5	2,8	0,4	1,5	3,3	4,0	1,4	3,4	2,0	59,2	0,9

Розраховано авторами на основі джерела [6].

Кіровоградська, Тернопільська, Херсонська, Черкаська та Чернігівська області, їх питома вага у структурі промисловості перевищує 40%. У Волинській та Івано-Франківській областях вагому частку в структурі промисловості займає деревообробна та поліграфічна діяльність – 15,2% та 12,4% відповідно. Найбільша частка питомої ваги хімічної промисловості зафіксована в Одеській (16%), Рівненській (14,6%), Сумській (10,5%) і Черкаській (17%) областях. Регіонами-лідерами з металургійного виробництва як і в 2010 р., так і в 2014 р. є Дніпропетровська, Донецька, Запорізька та Луганська області з частками від 35% до 38%. Щодо машинобудування, то найбільшу частку в структурі промисловості займає Закарпатська область (40,8%) і дещо меншу Волинська, Запорізька, Сумська та Харківська області. Також варто зазначити, що серед спеціалізованих регіонів з виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення з вагомою часткою в структурі промисловості є тільки Полтавська область (22,9%). Луганська область, яка у 2010 р. мала питому вагу цієї галузі в структурі промисловості регіону 26,1%, у 2014 р. втратила свої позиції і її частка становила 0,01%. У всіх інших областях частка цієї галузі становить менше 5%. Варто вказати, що у структурі промисловості в більшості регіонів переважають сировинно-добувні та низькотехнологічні виробництва, тому зміна структурних орієнтирів має бути спрямована на високотехнологічне та середньотехнологічне виробництво. Разом з тим при виконанні положень Угоди чільне місце має бути приділено розвитку галузей промисловості в регіонах з високими технологічними укладами з розміщенням їх центрів у м. Києві, м. Львові, м. Дніпропетровську, м. Харкові та м. Одесі.

Зміна пропорцій у галузевій структурі економіки регіонів, у т. ч. розвиток нових видів економічної діяльності з високою часткою доданої вартості. У структурі економіки за період 2010-2014 рр. прослідковуються незначні зміни. Хоча в 2014 р. питома вага промисловості та торгівлі в структурі економіки України становили 34,5% і 41,2% відповідно, то, порівняно з 2010 р., частка промисловості зросла на 4,9%, а частка торгівлі в структурі економіки зменшилась на 1,3%. Разом з тим частки сільського господарства та будівельної галузі за цей період також зросли на 1,5% та 0,9% відповідно. У регіональному розрізі спостерігалось як зростання, так і спад часток обсягів реалізованої продукції. У сільському господарстві зростання зафіксовано у Вінницькій, Дніпропетровській, Полтавській, Хмельницькій та Чернігівській областях (від 2,2% до 3,3%), спад же відбувся у Донецькій, Луганській і Миколаївській областях (від 0,1% до 3%). У будівництві спостерігалось зниження у всіх регіонах України (від 0,01 до 6,1%), а зростання було тільки в Івано-Франківській області та м. Києві (4% і 3,4% відповідно). У торгівлі дещо схожа ситуація, як і у будівельній галузі, оскільки зростання зафіксовано в Київській, Тернопільській областях і м Києві (3,2%, 1,8%, 4,4% відповідно), а спад у всіх інших областях України (від 0,01 до 9,8%). У міру поступового зменшення частки торгівлі в економіці України в Угоді слід прописати, а сторонам підписаної Угоди прийняти заходи, які унеможливають негативні тенденції у цій галузі. Також потрібно забезпечити сприятливі умови в регіонах, які мають висхідну тенденцію у промисловості, будівництві та сільському господарстві.

Формування оптимальної територіальної структури економіки. На сьогодні існують відмінності в організаційно-територіальній концентрації суб'єктів господарювання в розрізі регіонів. Найбільша частка суб'єктів господарювання, з врахуванням усіх організаційно-правових форм, була зосереджена в м. Києві – 25,6% від кількості суб'єктів ЄДРПОУ, Дніпропетровській – 7,6%, Харківській – 7,3%, Одеській – 7,01%, Львівській – 5,4% і Київській областях – 5,2%. А найменша їх частка є у таких областях: Луганська (0,94%), Чернівецька (1,2%), Рівненська та Тернопільська (1,5%), Волинська (1,6%), Сумська (1,7%) [7].

Слід зазначити, що у Донецькій і Луганській областях відбувся найбільший спад підприємницької активності, порівняно з іншими областями, у зв'язку з військовим конфліктом на Сході країни. Зокрема, у Донецькій і Луганській областях у період 2010-2014 рр. відбулось зменшення відповідних часток з 13,3% до 3,3% та 2,89% до 0,94% відповідно. Це вказує на те, що потенціал інституту власності в регіонах України використовується недостатньо. Тому необхідне розв'язання комплексу питань з регулювання діяльності суб'єктів господарювання як шляхом удосконалення чинної законодавчо-нормативної бази, так і через урегулювання процесів реєстрації суб'єктів господарювання на реальній території їх розташування.

Реструктуризація аграрного сектору економіки регіонів. Має відбуватися поступовий перехід від експорту зернових культур до торгівлі готовими екологічно чистими харчовими продуктами. Адже можливості для України тут значні. Слід враховувати той факт, що частка екологічно чистої сільськогосподарської продукції на ринку Євросоюзу не перевищує 2%, а половина цієї продукції імпортується. Однак Україна і тут займає мізерні показники. Екологічно чиста продукція становить всього 0,1% внутрішнього ринку, а про експорт немає навіть достовірних даних [8]. Тому пріоритетне значення має не кількість виробленої сільгосппродукції за будь-яку ціну, а висока якість продукції за раціональних витрат.

Збільшення внутрішньовиробничого попиту на продукцію інноваційно-інвестиційного походження в регіонах. Це сприятиме збільшенню частки інноваційної активності підприємств і зменшенню нерівномірності територіального розподілу витрат на інноваційну діяльність. За 2011-2014 рр. кількість інноваційно-активних підприємств у промисловості України знизилась з 1679 до 1609 одиниць. Домінуюча частка інноваційно-активних підприємств зосереджена у Харківській (11,8%), Львівській (8%), Дніпропетровській, Запорізькій (6,7%) областях і м. Києві (10,4%). Значна частка витрат, пов'язана з науково-технічним розробками, концентрується у м. Києві, Харківській і Дніпропетровській областях.

Збільшення частки інноваційної активності малих підприємств у регіонах. В Україні інноваційно-активними є лише 9,2% малих підприємств, тоді як у Франції – 33,3%, Великій Британії – 35,1%, Швеції – 46%, Фінляндії – 48,5%, Німеччині – 66,5% [9]. Малий бізнес у регіонах не має бути лише у сфері торгівлі чи в наданні будівельних або ремонтних чи побутових послуг, а має бути присутній у високотехнологічних галузях і послугах.

Збільшення інвестиційної активності регіонів. Попри те, що Україна досягла певних результатів у покращенні інвестиційного клімату, у всіх регіонах України спостерігається спад капітальних інвестицій, крім Івано-Франківської (у якій обсяг освоєних капітальних інвестицій зріс на 26,9 %) і Хмельницької (на 2,6%) областей. Одночасно в 24 регіонах України відбулось суттєве зменшення обсягу іноземних інвестицій майже на 11,1 млрд дол. США, що становить майже п'яту частину загального обсягу залученого іноземного капіталу з початку інвестування. Найсуттєвіше зменшення спостерігалось у м. Києві (-5,9 млрд дол. США), Дніпропетровській (-1,3 млрд дол. США) і Донецькій (-1,0 млрд дол. США) областях. Позитивна динаміка мала місце лише в Івано-Франківській області, де з початку 2014 р. приріст прямих іноземних інвестицій склав 112,1 млн дол. США, або 13,8%. Це свідчить про найбільше за всі часи падіння інвестиційної привабливості регіонів.

Зменшення регіональної диспропорційності інвестування. Через те, що основна частина обсягу освоєних інвестицій (55,5%) припадає на 4 регіони, зокрема м. Київ (30,9%), Дніпропетровську (9,2%), Київську (8,9%) та Донецьку (6,5%) області, аутсайдерами є Херсонська (1%) та Чернівецька (0,76%) області.

Збільшення кількості зайнятих економічною діяльністю в регіонах. Упродовж 2010-2014 рр. загальна чисельність зайнятих економічною діяльністю зменшилась у всіх регіонах від 1% до 11% (окрім Рівненської області). За цей же період часу в усіх регіонах зменшилась чисельність працюючих осіб у промисловості, сільському господарстві, будівництві, фінансовій діяльності, охороні здоров'я та комунальній сфері. Слід звернути увагу на те, що найбільша частка зайнятого населення по регіонах працює у сфері торгівлі 21,9% (окрім Закарпатської, Кіровоградської, Миколаївської, Тернопільської, Херсонської, Черкаської, Чернівецької та Чернігівської областей), сільському господарстві 17,1% (окрім м. Києва та Київської області) та промисловості 16% (окрім Тернопільської, Херсонської і Чернівецької областей). Таким чином, при виконанні положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС стратегічним завданням має бути створення сприятливих умов для зростання кількості зайнятих економічною діяльністю, це дозволить стимулювати розвиток внутрішнього ринку праці України та зменшити його деформаційні процеси.

Перехід до енерго- та ресурсозберігаючого способу розвитку економіки регіонів. У контексті цієї проблеми має відбуватися більш тісна співпраця з Європейським інвестиційним банком у програмах енергозбереження. За результатами рейтингу енергоефективності регіонів України Ukrainian Energy Index (UEI) 2013 найбільші енергозатрати спостерігаються в промисловості, сільськогосподарському виробництві та в житлово-комунальному господарстві. Водночас енергоемність ВВП України становить 0,390 кг н. е./дол. США, що значно перевищує аналогічний показник інших європейських країн (Польща – 0,13, Німеччина – 1,108, Франція – 1,117) [10].

Поступове збалансування інтересів Сходу, Центру, Заходу країни та Донбасу. Існують відмінності у галузевій, відтворювальній, організаційній структурі, а також спостерігається зростання відмінностей у конкурентоспроможності економіки цих регіонів. Так, 2010-2014 рр. експерти підтвердили скорочення конкурентних можливостей Донецької, Луганської та Дніпропетровської областей. Слід зазначити, що найменшу внутрішньорегіональну конкурентоздатність регіони мали у сфері послуг (торгівлі, охороні здоров'я, освіті тощо). За винятком деяких областей у торгівлі та охороні здоров'я (Київська, Кіровоградська, Івано-Франківська, Черкаська області), а також в освіті (Київська область).

Фінансово-валютна стабілізація в країні та забезпечення доступності ресурсів фінансових ринків для реального сектору економіки. Це сприятиме фінансуванню наукових досліджень і технологічним інноваціям виробничих процесів на промислових підприємствах, у т. ч. залученню інвестицій з країн ЄС для розбудови нового індустріального базису економіки регіонів.

Отже, варто вказати, що для того, щоб відбулися позитивні структурні перетворення в економіці регіонів України, у т. ч. їх адаптація до базових норм функціонування ЄС, потрібна докорінна зміна пріоритетів економічного розвитку країни в напрямі переходу від сировинної орієнтації до інноваційного типу розвитку економіки регіонів. Потрібно чітко визначити наявні ресурси (фінансово-матеріальні, організаційні, людські, гуманітарні тощо) для здійснення необхідних перетворень, джерела їх походження та механізми мобілізації. Також слід орієнтуватися на те, що успішні структурні перетворення в економіці відбудуться лишень шляхом істотного збільшення частки показника інвестицій (понад 30% ВВП) за рахунок активізації як внутрішніх приватних, так і зовнішніх інвестицій. В Україні у 2014 р. ця частка становила менше 15%, що свідчило про «вимивання» інвестиційного потенціалу та потенціалу економічного відновлення. Водночас успішність реалізації економічних заходів, передбачених в Угоді про асоціацію, великою мірою залежатиме від якості рішень політичного

керівництва, у т. ч. від ефективності оновлення державного апарату, викорінення в ньому корупції. Тоді ці аспекти наблизять українську економіку до базових норм функціонування ЄС.

Список використаних джерел

1. Луцків О. М. Особливості та передумови структурної трансформації економіки регіону / О. М. Луцків, М. С. Габрель // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-тех. пр. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.10. – С. 216-222.
2. Максимчук М. В. Теоретичні засади та базові моделі вибору цілей регіональної структурної політики / М. В. Максимчук // Регіональна економіка. – 2014. – №4(74). – С. 31-39.
3. Storonnyanska I. Z. State structural policy: basic directions of its implementation / I. Storonnyanska, N. Popadynets // *Developmental challenges of the economy and enterprises after crisis*. – Krakow, 2014. – P. 25-32.
4. Шульц С. Л. Регіональна політика в Україні: еволюційні засади та стратегічні перспективи / С. Л. Шульц // Регіональна економіка. – 2014. – №3(73). – С. 26-36.
5. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (ратифікована Законом України №1678-VII від 16.09.2014 р.) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631
6. Промисловість України [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
7. Габрель М. С. Особливості розвитку організаційної структури економіки регіонів в контексті активізації бізнесу та влади [Електронний ресурс] / М. С. Габрель // Ефективна економіка / Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет. – 2015. – №11. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4495>
8. Гайдучкий П. І. Незалежна економіка України / П. І. Гайдучкий. – К. : Інформаційні системи, 2014. – 528 с.
9. Statistics and information // UNESCO Institute of Statistics Database. – Retrieved from <http://data.uis.unesco.org>
10. BP Statistical Review of World Energy. June 2014. – Retrieved from http://www.bp.com/assets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2014/STAGING/local_assets/pdf/statistical_review_of_world_energy_full_report_2014.pdf

References

1. Lutskev, A. M., & Habrel, M. S. (2013). Osoblyvosti ta peredumovy strukturnoyi transformatsiyi ekonomiky rehionu [Features and prerequisites for structural transformation of regional economy]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]*: Vol. 22.10 (pp. 216-222). Lviv. [in Ukrainian].
2. Maksimchuk, M. V. (2014). Teoretychni zasady ta bazovi modeli vyboru tsiley rehional'noyi strukturnoyi polityky [Theoretical foundations and basic models of the selection of targets of regional structural policy]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 74(4), 31-39. [in Ukrainian].
3. Storonnyanska, I. Z., Popadynets, N. M. (2014). State structural policy: basic directions of its implementation. In J. Kaczmarek, K. Kolegowicz (Eds.). *Developmental challenges of the economy and enterprises after crisis*, 25-32. Krakow: Krakow University of Economics [in English].
4. Schults, S. L. (2014). Rehional'na polityka v Ukrayini: evolyutsiyni zasady ta stratehichni perspektyvy [Regional policy in Ukraine: an evolutionary framework and strategic perspective]. *Rehional'na ekonomika – Regional Economy*, 3(73), 26-36. [in Ukrainian].
5. Supreme Council of Ukraine (2014) Uhoda pro asotsiatsiyu mizh Ukrayinoyu, z odniyei storony, ta Yevropeys'kym Soyuzom, Yevropeys'kym spivtovarystvom z atomnoyi enerhiyi i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoyi storony [The Association Agreement between Ukraine, on the one side, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other side]. (Ratified by Law of Ukraine 1678-VII on 2014, September 16). Retrieved from http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631 [in Ukrainian].
6. Promyslovist' Ukrayiny [Industry of Ukraine] (2015). Ofitsiyyny sayt Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrayiny [The official website of the State statistics service of Ukraine]. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
7. Habrel, M. S. (2015). Osoblyvosti rozvytku orhanizatsiyanoi struktury ekonomiky rehioniv v konteksti aktyvizatsiyi biznesu ta vlady [Features of the development of the organizational structure of the regional economy in the context of strengthening of business and governance]. *Efektivna ekonomika – Effective Economy*, 11. Dnipropetrovsk: Dnipropetrovsk State Agrarian and Economic University. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4495> [in Ukrainian].
8. Hayduts'kyi, P. I. (2014). *Nezalezhna ekonomika Ukrayiny [Independent economy of Ukraine]*. Kyiv: Information systems. [in Ukrainian].

9. UNESCO Institute of Statistics (2015). Statistics and information. *Website UNESCO Institute of Statistics Database*. Retrieved from <http://data.uis.unesco.org>
10. BP Statistical Review of World Energy (2014, June). Official website of BP. Retrieved from http://www.bp.com/assets/bp_internet/globalbp/globalbp_uk_english/reports_and_publications/statistical_energy_review_2011/STAGING/local_assets/pdf/statistical_review_of_world_energy_full_report_2014.pdf

Habrel M. S., Popadynets N. M. Structural changes in the economy of regions in the context of European aspiration of Ukraine.

Development of Ukraine's regions economy is characterized by the dynamics of external surrounding as well as the increase of its uncertainty level. Distinct anti-crisis structural policy of a region is the basis for solution of many regional economic and social systems' problems. In the same time, the signed Agreement on association between Ukraine and EU is the strategic benchmark for structural reforms in the Ukraine's economy. It defines the qualitatively new relations layout between Ukraine and countries-EU members on the principles of political association and economic integration. Starting with January 1, 2016 economic part of the Agreement comes into force. Therefore, the comprehensive free trade zone between Ukraine and EU stipulated by the Agreement will considerably move Ukraine's economy closer to the economic system of European Union on the basis of mutual liberalization, primarily in terms of goods, capital and services movement increase, harmonization of approaches and principles the regional branch policies and economic and commercial activity management systems are built on. The article aims to research and analyze structural changes in the economy of Ukraine's regions and to outline basic elements of structural changes in terms of signing the Agreement on association between Ukraine and EU and its successful implementation. The article estimates structural changes of regions' economy in terms of signing the Agreement on association between Ukraine and EU. The major problems of regions' economy structure development are outlined the ways of successful process of the Agreement provisions implementation are proposed, in particular structural reconstruction of regions' industry and modernization of production on the basis of new technologies, change of proportions in economic activity types of regions, forming of optimal economy territorial structure, restructuring of agrarian sector of regions' economy, increase of inter-production demand on the products of innovative and investment nature in regions, increase of innovative activity share of small enterprises in the regions, increase of regions' investment activity and decrease of regional investment disproportions, etc. It is mentioned that in order to conduct positive structural transformations in the economy of Ukraine's regions, including their adaptation to basic norms of EU functioning, the fundamental changes of economic development priorities of the country in terms of transition from raw materials orientation to innovative type of regions' economy development are of utmost importance. The available resources (financial, material, organizational, human and humanitarian, etc) to conduct necessary transformations, their sources of origin and mobilization mechanisms should be distinctly defined. Also it should be taken into consideration that successful structural changes in the economy can take place only through significant increase of investment share (over 30% of GDP) due to activation of both internal private and foreign investment. In Ukraine in 2014 the share was less than 15%, testifying to the «wash out» of investment potential and economic renovation potential. In the same time, successfulness of economic measures implementation, stipulated by the Association Agreement, considerably depends on the quality of political authorities' decisions, including the state apparatus efficiency and extirpation of corruption. On this the aspects will bring Ukrainian economy closer to basic norms of EU functioning.

Keywords: economy structure, regional structural policy, industry, investment, innovations, Agreement on association between Ukraine and EU, European integration processes.

Габрель Марта Степанівна – кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: gab.martina@gmail.com).

Habrel Marta Stepanivna – Ph.D. (Econ.), Senior Researcher of the Department of regional economic policy of the SI «Institute of Regional Research n.a. M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine».

Попадинець Назарій Миколайович – кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу регіональної економічної політики ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І. Долишнього НАН України» (e-mail: popadynets.n@gmail.com).

Popadynets Nazariy Mykolayovych – Ph.D. (Econ.), Researcher of the Department of regional economic policy of the SI «Institute of Regional Research n.a. M.I. Dolishniy of the NAS of Ukraine».

Надійшло 08.10.2015 р.